

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

WERKINSTRUCTIE TOEZICHTKADER VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE: VVE-LOCATIES

maart 2014

INHOUD

Inleiding 4

A CONDITIES 5

B OUDERS 9

C KWALITEIT VAN DE UITVOERING VAN VVE (= PROCESKWALITEIT) 13

D ONTWIKKELING, BEGELEIDING EN ZORG 20

E KWALITEITSZORG BINNEN DE VOOR- EN DE VROEGSCHOOL 24

F DOORGAANDE LIJN 27

G OPBRENGSTEN 30

Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs houdt sinds 1 oktober 2010 (Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) toezicht op de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve). Het vve-toezicht richt zich zowel op het gemeentelijke vve-beleid als op de kwaliteit van vve op de vve-locaties. Vve-locaties zijn peuterspeelzalen en kinderdagverblijven met gesubsidieerde voorschoolse educatie (voorscholen) en de groepen 1 en 2 van basisscholen met vroegschoolse educatie (vroegscholen).

In deze werkinstructie staat op welke wijze de inspectie tijdens het onderzoek naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie kijkt naar de verschillende indicatoren op de vve-locaties om tot een oordeel te komen. Het betreft de indicatoren op de volgende domeinen:

- A. CONDITIES
- B. OUDERS
- C. KWALITEIT VAN DE UITVOERING VAN VVE
- D. ONTWIKKELING, BEGELEIDING EN ZORG
- E. KWALITEITSZORG BINNEN DE VOOR- EN VROEGSCHOOL
- F. DOORGAANDE LIJN
- G. OPBRENGSTEN

In bijlage 3c staan de wetsartikelen die betrekking hebben op indicatoren van het vve-kader.

In deze werkinstructie wordt per indicator een toelichting gegeven en staan de criteria die de inspecteur meeneemt in het onderzoek om te komen tot een oordeel over de kwaliteit van vve op de vve-locaties. De inspecteur weegt de criteria om tot een oordeel te komen (verbeterpunt, voldoende of goed). Deze werkinstructie biedt de mogelijkheid aan vve-locaties, schoolbesturen en houders van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven om de eigen praktijk op elk gewenst moment te toetsen aan het kwaliteitskader dat de inspectie hanteert.

De indicatoren worden tijdens het vve-onderzoek beoordeeld met een van de volgende kwalificaties:

- `4`=een voorbeeld voor anderen
- `3`=voldoende
- `2`=een wenselijk verbeterpunt
- `1`=een noodzakelijk verbeterpunt

A CONDITIES

De GGD beoordeelt de meeste condities waaraan de voorscholen moeten voldoen.

A0.1 Er is een recent GGD-rapport beschikbaar (voorschool)

Toelichting

Dit is een criterium dat vooraf kan worden beoordeeld. Alle rapporten van de GGD zijn te vinden in en te downloaden vanuit het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (www.lrkp.nl).

Als de GGD tekortkomingen heeft geconstateerd, moet zij het rapport naar de onderwijsinspectie sturen (WKO, art. 1.63 en art. 2.21). Feitelijk komen deze rapporten in de GIR (Gemeenschappelijk inspectieruimte) te staan.

Criteria

- a) De voorschool beschikt over een GGD-rapport dat niet meer dan twee jaar oud is.
- b) De GGD heeft in dit rapport ook de basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie beoordeeld (hoofdstuk 8 van het GGD-rapport, oftewel het 8^e domein).

Als er geen recent GGD-rapport is of de basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (8^e domein) zijn door de GGD niet beoordeeld neemt de inspecteur deze voorwaarden (indicatoren) mee in het toezicht. Als er wel een GGD-rapport ligt, inclusief 8^e domein, worden de oordelen van de GGD overgenomen.

Het komt ook voor dat de GGD een oordeel heeft gegeven dat niet overeenkomt met de beslisregels van de inspectie. In deze gevallen kan besloten worden het oordeel van de inspectie, als dat afwijkt van het oordeel van de GGD, alsnog in het rapport op te nemen met een onderbouwing.

BASISVOORWAARDEN KWALITEIT VOORSCHOOLSE EN VROEGSCHOOSE EDUCATIE

(Deze gelden met name voor de voorscholen. Twee indicatoren, A3 en A5.4, worden ook op de vroegscholen beoordeeld)

A2 De groepsgrootte voldoet aan de maximeisen (alleen voorschool)

Toelichting

Alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft. Volgens de OKE-wet is 16 de maximale groepsgrootte in een vve-groep (Besluit, art. 3 lid 2). Dit betekent dat niet meer dan 16 peuters per groep ingeschreven mogen staan. Er zijn namelijk peuterspeelzalen die meer kinderen inschrijven, omdat ze er van uitgaan dat niet alle peuters elke dag komen. Hiermee voldoen ze niet aan de wet. Ook mogen er niet meer dan 16 peuters in de groep aanwezig zijn.

A3 Leidster-kind ratio ("dubbele bezetting" op de voor- en vroegschool)

Voor de voorschool alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft. Voor de vroegschool altijd beoordelen.

Criteria

- a) Voorschool: Volgens de OKE-wet zijn er (tenminste) twee gekwalificeerde leidsters gedurende 10 uur per week in de voorschool-groep (bij meer dan 8 peuters in de groep) (Besluit, art. 3, lid 1).
- b) Vroegschool: Volgens het Convenant Agenda "Focus op vroegschoolse educatie" moeten er ook minimaal 10 uur per week twee leerkrachten (of een leerkracht plus een onderwijsassistent) zijn in de vroegschool. Ook kan de school er voor kiezen om bewust met kleine groepen te werken (maximaal 16 kleuters per kleutergroep). In dat geval volstaat 1 leerkracht.

A4 Voldoende vve-tijd (alleen voorschool)

A4.1 De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool

Alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft.

Bij deze indicator wordt er van uitgegaan dat doelgroeppeuters vanaf 2,5 jaar minimaal 4 dagdelen of 10 uur per week vve volgen.

criterium

- a) Volgens de OKE-wet volgen de doelgroeppeuters tenminste 4 dagdelen of 10 uur per week een vve-programma (Besluit, art. 2).

A5 Beroepskrachten: kwaliteit en aantal

A5.2 Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding) (alleen voorschool)

Alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft.

In de voorschool is het niveau tenminste MBO-3 (PW-3). (Besluit art. 4.1)
Op gemeentelijk niveau kunnen hier nadere eisen aan gesteld worden, zoals bijvoorbeeld dat alle leidsters minimaal MBO-4 hebben. De norm van de onderwijsinspectie betreft de wettelijke kaders en niet de lokale eisen.

criterium

- a) Beide leidsters zijn gekwalificeerd op minimaal MBO-3 niveau.

A5.3 Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands (alleen voorschool)

Toelichting

Deze indicator is niet opgenomen in het GGD-toezichtkader.

Het beoordelen van deze indicator is belangrijk in het kader van de G37 bestuursakkoorden. Hierin is aangegeven dat de leidsters minimaal het 3F/B2 niveau moeten beheersen. Dit moet aantoonbaar zijn (diploma's/certificaten).

Vanuit de G4 is OCW begin 2012 gevraagd voor schriftelijke vaardigheden 2F als voldoende te accepteren, omdat 3F voor de zittende leidsters niet haalbaar zou zijn. OCW is de steden daarin tegemoet gekomen. Daarmee gelden voor pedagogisch medewerkers die op een vve-groep werken de volgende normen: 3F voor mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren) en leesvaardigheden, en 2F voor de schriftelijke vaardigheden (schrijven en taalverzorging).

Genoemde normen zijn het afgelopen jaar diverse malen met de steden gecommuniceerd. Deze normen zijn vastgelegd in de Kieswijzer Toetsen taalniveau pedagogisch medewerkers. Deze kieswijzer is in opdracht van OCW vervaardigd

door Sardes, gepubliceerd op de website ter ondersteuning van de Bestuursafspraken van de G37 (www.vveschakelklassenzomerscholen.nl). De normen zijn ook gepubliceerd op de website van het ministerie van OCW/Nieuwsbrief Primair Onderwijs van 22 november 2012.

Voor de overige gemeenten gelden de Europese referentiekaders, waarbij de minimumnorm voor spreken en schrijven taalniveau 2F/ B1 en voor lezen taalniveau 3F/B2 is voor de Nederlandse taal. Dit is niet altijd via certificaten of diploma's aantoonbaar en moet in de praktijk, tijdens het bestuderen van de documenten en gesprekken met de leidsters, vaak ingeschat worden.

Sommige gemeenten buiten de G37 stellen hogere eisen aan het taalniveau (spreken en schrijven). De norm van de onderwijsinspectie betreft de Europese referentiekaders en niet de lokale eisen.

Criteria

- a) Voor de G37: alle leidsters beheersen aantoonbaar het 3F/B2 Nederlands taalniveau voor mondelinge en leesvaardigheden en 2F/B1 voor schrijfvaardigheid.
- b) Overige gemeenten: alle leidsters beheersen in spreken en schrijven het 2F/B1 Nederlands taalniveau en voor lezen het 3F/B2 niveau.

A5.4 Alle beroepskrachten en leerkrachten zijn toereikend vve-geschoold (voorschool en vroegschool)

Toelichting

Bij de voorscholen alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft. Bij de vroegscholen altijd beoordelen.

Het personeel dient specifieke scholing gehad te hebben voor het aanbieden van vve. Hieronder vallen onder meer de trainingen en cursussen die door de vve-programmaontwikkelaars aangeboden worden, de nascholing van Vversterk en het reguliere onderwijsaanbod, specifiek gericht op vve dat door regionale opleidingscentra (ROC's) en hoger beroepsopleidingen (HBO's) wordt aangeboden. (Besluit art. 4.2 en 4.3)

Belangrijk hierbij is dat de scholing niet te lang geleden (in de afgelopen vijf jaar) heeft plaats gevonden.

Voor de voorscholen is hierin voorzien door de wettelijke bepaling dat er een jaarlijks scholingsplan moet zijn om de kennis en vaardigheden voor vve op peil te houden (zie A5.5). Deze wettelijke bepaling geldt niet voor de leraren in de vroegscholen.

Criteria

- a) De beroepskrachten (leraren/onderwijsassistenten en leidsters) zijn toereikend geschoold voor vve.
- b) Deze scholing of bij-/nascholing heeft niet langer dan 5 jaar geleden plaatsgevonden.
- c) Specifiek voor de vroegscholen: de scholen hebben in hun personeelsbeleid opgenomen dat leraren in groep 1 en 2 regelmatig bijgeschoold worden op het gebied van vve en/of onderwijs aan het jonge kind.

A5.5 Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan (alleen voorschool)

Toelichting:

Alleen beoordelen als de GGD het niet beoordeeld heeft.

“De houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal waar voorschoolse educatie wordt aangeboden stelt jaarlijks een opleidingsplan op waarin tot uitdrukking komt op welke wijze de kennis en de vaardigheden van de beroepskracht voorschoolse educatie in het vroegtijdig bestrijden van achterstanden door middel van voorschoolse educatie worden onderhouden.” (Besluit art. 4.4)

Instellingen kunnen een dergelijk opleidingsplan per leidster opstellen met specifieke punten, maar het kan ook een opleidingsplan voor meerdere of alle leidsters zijn, gericht op het vergroten van de vve-vaardigheden en -kennis.

criterium

- a) Er is een actueel, vastgesteld vve-opleidingsplan voor alle vve-leidsters (individueel of gezamenlijk).

B OUDERS

B1 Gericht vve-ouderbeleid

Toelichting

Vanuit de doelstelling van vve is het van groot belang ouders van (doelgroep)kinderen die thuis weinig ondersteunend gedrag vertonen, aan te sporen meer met hun kind te doen. Hiervoor is het belangrijk dat scholen en peuterspeelzalen beleid ontwikkelen en vastleggen, waarin vragen beantwoord worden zoals:

- Wat voor ouders hebben wij (taalachtergrond, opleidingsniveau, werkend/niet-werkend en sociaal-economische factoren)? En op welke ouders gaan wij ons richten?
- Wat zijn hun mogelijkheden en wensen?
- Op welke wijze willen wij dat de ouders actief de ontwikkeling van hun kinderen stimuleren?
- Welke concrete doelen stellen wij op dit gebied?
- Welke activiteiten kunnen wij uitvoeren om onze doelen te bereiken?

Door de activiteiten vanuit dit beleid gericht in te zetten, kan de participatie van ouders en de mate waarin ze thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten doen, vergroot worden. Uit de bestandsopname blijkt dat scholen doorgaans activiteiten organiseren, zonder dat hier een duidelijk doel voor geformuleerd is. Er wordt niet bijgehouden welke ouders meedoen aan activiteiten en welke ouders niet, met in het verlengde daarvan een analyse van de vragen waarom de ouders niet meedoen en wat er dient te gebeuren om de ouders wél te laten participeren. Het ouderbeleid is sterk aanbodgestuurd en weinig vraaggestuurd, waarbij vraaggestuurd zowel betrekking kan hebben op de vragen van ouders zelf als op de vragen die ouders voor of over hun kinderen hebben.

Criteria

- a) De voor- en vroegscholen hebben een ouderbeleid vastgelegd gericht op het ondersteunen van ouders om zelf, in het verlengde van de activiteiten op de voor- en vroegschool, hun kind in hun ontwikkeling te stimuleren.
- b) Dit ouderbeleid heeft concrete doelen.
- c) Dit ouderbeleid bevat een heldere analyse van de (kenmerken van de) ouderpopulatie.
- d) Het ouderbeleid is vraaggestuurd (wat heb jij als ouder nodig) in plaats van aanbodgericht (activiteitsaanbod voor alle ouders).
- e) Het ouderbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd en conclusies hieruit leiden tot verbeteringen in het beleid en de activiteiten.

B2 Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd

Toelichting

Ouders dienen aantoonbaar voldoende geïnformeerd te worden, voorafgaand aan en tijdens de periode dat hun kind op de voor- en vroegschool zit. Het gaat hier om informatie over het veiligheids-, gezondheids-, pedagogisch en ouderbeleid, de plaatsingsprocedure, frequentie van informatie-uitwisseling en doelstellingen t.a.v. vve van de betreffende voor- resp. vroegschool. Deze informatie moet voldoende toegankelijk zijn.

Aantoonbaar voldoende informatie doordat leidsters/leerkrachten kunnen laten zien dat een bepaalde procedure wordt gevolgd en uit gesprekken met leidsters/leerkrachten, leidinggevend en eventueel ouders blijkt dit ook zo te zijn.

Toegankelijk informeren betekent dat de voor- resp. vroegschool er ook zorg voor dragen dat de informatie ook begrepen wordt door de ouders en dat 'de boodschap dus is overgekomen'. Het gaat om toegankelijke informatie die zowel mondeling, schriftelijk als digitaal beschikbaar kan worden gesteld.

Criteria

- a) De ouders worden geïnformeerd over alle hierboven genoemde aspecten van de voor- en vroegschool.
- b) De informatie is voldoende toegankelijk voor de ouders. (indien er veel niet-Nederlandstalige ouders, dan beoordelen bij B7)
- c) Er worden heldere procedures en geschikte communicatiemiddelen gebruikt om de informatie over te dragen.
- d) De voor- en vroegscholen checken actief of alle ouders de informatie hebben begrepen.

B3 Intake

Toelichting

Het is van belang dat de voor- en vroegscholen zoveel mogelijk informatie vooraf verzamelen over de peuter/kleuter. Hiermee beschikken de voor- en vroegscholen over belangrijke informatie die direct benut kan worden in de zorg en begeleiding van en het aanbod voor de peuter/kleuter.

Criteria

- a) Er is een standaard intake formulier waarop aspecten worden ingevuld over onder andere:
 1. Samenstelling van het gezin en de plaats van het kind daarin;
 2. Bijzonderheden van de ontwikkeling;
 3. Ontwikkelings- en kindkenmerken;
 4. Gezondheid en (opvallende) gedragskenmerken van het kind;
 5. De wijze van opvoeden en het stimuleren van de ontwikkeling (rol van beide ouders, tijd voor het kind, eet- en slaapritme, voorlezen, samen spelen, thuistaal, enz.).
- b) Het intake-formulier is ingevuld voor alle kinderen.
- c) De intake gebeurt mondeling met de ouders (thuis of op de voor-/vroegschool).
- d) Het intake-gesprek wordt tevens aantoonbaar gebruikt om na te gaan wat de behoefte van de ouder is om de ouderparticipatie te bevorderen (gerichte vragen aan de ouders, checklist).

B4 Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen

Toelichting

Kern van deze indicator is dat vve meer succes heeft als ouders ook thuis de ontwikkeling van hun kind stimuleren in het verlengde van de vve-activiteiten op de voor- en vroegschool.

Dit betekent dat van de voor- en vroegscholen verwacht wordt dat ze ouders boek- en spelmaterialen meegeven (met instructies of handleidingen) om thuis met hun kind(eren) te gebruiken. Dit materiaal moet afgestemd zijn op de mogelijkheden en behoeften van de ouder (qua taal, uitvoerbaarheid, wensen, enz.). Bovendien moet

dit gericht zijn op activiteiten die de ontwikkeling van kinderen stimuleren (alleen een logeerbeer mee naar huis is dus niet voldoende). Daarnaast is het belangrijk dat ouders, indien nodig, hierin ondersteund worden en dat de leidsters/leerkrachten met ouders en de kinderen terugkoppelen of en hoe de activiteiten thuis zijn uitgevoerd. De voor- en vroegscholen kunnen bovendien aantonen dat juist de ouders van kinderen met (kans op) een achterstand thuis activiteiten uitvoeren en ontwikkelingsgedrag hebben aangeleerd.

Criteria

- a) Voor-/vroegscholen hebben een gerichte aanpak om ouders te stimuleren thuis activiteiten te doen met hun kind.
- b) De voor-/vroegschool kan aantonen dat voldoende ouders thuis activiteiten doen met hun kind (ca. 50%).
- c) Deze aanpak is aantoonbaar afgestemd op de mogelijkheden en behoeften van de ouder.
- d) Ouders worden individueel ondersteund in het aanleren van ontwikkelingsgericht gedrag.
- e) Ouders en kinderen koppelen gericht terug welke activiteiten ze thuis gedaan hebben.
- f) De voor- en vroegschool kan aantonen dat juist ouders van kinderen met (kans op) een achterstand thuis activiteiten doen met hun kind om de ontwikkeling te stimuleren.

B5 Participatie in vve-activiteiten in de voorschool/vroegschool

Toelichting

Voor- en vroegscholen stimuleren ouders om te participeren in activiteiten op de voor- en vroegschool. Hierdoor komen ouders in aanraking met de vve-activiteiten die hun kinderen doen, maken ze meer contact met de leidsters en leraren en hebben ze contact met andere ouders.

Criteria

- a) De voor- en vroegschool organiseren relevante ouderactiviteiten, zoals informatiebijeenkomsten over vve, themabijeenkomsten, inloopuren en koffieochtenden en stimuleren de ouders om hieraan deel te nemen.
- b) Voldoende ouders (minimaal 50%) participeren in de activiteiten.
- c) De ouders worden gestimuleerd om bij het brengen van hun kind activiteiten te doen met hun eigen kind.
- d) Er is een aanbod van activiteiten die ouders bij binnenkomst met hun kinderen kunnen doen.

B6 Informeren over de ontwikkeling van hun kind

Toelichting

Om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind is het belangrijk dat ze regelmatig door de leidsters en leraren uitgenodigd worden voor een gesprekje (10-minutengesprek) waarin wordt aangegeven hoe het kind zich ontwikkelt. Bij voorkeur aan de hand van het observatiesysteem. Tijdens deze gesprekjes kunnen ook afspraken gemaakt worden over wat de leidsters/leraren gaan doen en hoe de ouders hier de komende tijd thuis op aan kunnen sluiten.

Criteria

- a) Er is tenminste 3 keer in de peuterperiode en 4 keer in de kleuterperiode een oudergesprek op uitnodiging van de voor- resp. vroegschool, waarin ouders

worden geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind. In de peuterperiode vindt dit doorgaans plaats na de wenperiode, rond 3 jaar en voor de overgang naar de basisschool. In de kleuterperiode vinden de 10-minutengesprekken meestal twee à drie keer per jaar plaats, zoals voor de rest van de school geldt.

- b) Bij zorgpunten worden ouders direct geïnformeerd over hun kind en zijn er regelmatig gesprekken om de voortgang te bespreken.
- c) Tijdens de oudergesprekken worden observatiegegevens bekeken en besproken.
- d) Tijdens het gesprek worden concrete afspraken gemaakt over wat de leidster/leraar en wat de ouder doet om de ontwikkeling verder te stimuleren.
- e) Leidsters/leerkrachten houden informeel korte gesprekken met de ouders over hun kinderen bij het brengen en halen.

B7 Rekening houden met de thuistaal

Deze indicator wordt alleen beoordeeld:

- *als er op gemeentelijk niveau afspraken over zijn (zie ook indicator 1a4, criterium 4 van de werkinstructie voor gemeenten) of*
- *als het bezoek aanleiding geeft deze te beoordelen (bijvoorbeeld als er een groot aantal ouders is dat de Nederlandse taal onvoldoende beheerst)*

Toelichting

Bij het rekening houden met de thuistaal gaat het er vooral om dat de leidsters en leraren er voor zorgen dat alle ouders voldoende geïnformeerd kunnen worden over de ontwikkeling van hun kinderen, vve-activiteiten thuis, enz. Als er veel ouders zijn die de Nederlandse taal niet voldoende beheersen, dan moet de voor-/vroegschool hier maatregelen voor hebben genomen, zodat deze ouders ook kennis kunnen nemen van deze informatie. Dit kan betekenen dat er afspraken zijn met een tolk (bijvoorbeeld een andere ouder, die de betreffende taal spreekt), dat materiaal vertaald wordt, of dat de ouders zo veel mogelijk toegeleid worden naar mogelijkheden om de Nederlandse taal te leren. Belangrijk hierbij is dat de gekozen maatregelen aansluiten bij de wensen en behoeften van de ouders en dat de maatregelen het gewenste doel bereiken.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten weten welke taal ouders thuis spreken.
- b) Er zijn heldere afspraken, maatregelen, materialen en/of procedures die ingezet worden om anderstalige ouders voldoende te informeren.
- c) Er wordt ouders ondersteuning geboden in het aanleren van de Nederlandse taal (woordenlijsten in verschillende talen, kleine taalopdrachtjes of bijscholing).
- d) Er wordt structureel nagegaan of de anderstalige ouders de informatie hebben begrepen.

C KWALITEIT VAN DE UITVOERING VAN VVE (= PROCESKWALITEIT)

C1 Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma

C1.1 Een integraal vve-programma

Toelichting

Het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie zegt in art. 5: "Voor de voorschoolse educatie wordt een programma gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling."

Sardes en het Nederlands Jeugdinstituut hebben veel vve-programma's beoordeeld. Deze programma's voldoen over het algemeen aan artikel 5. Zie hiervoor www.nji.nl.

Sommige gemeenten/vve-locaties werken met een vve-programma dat niet door Sardes of het NJI beoordeeld is, maar waarvan de gemeente/ houder van psz/kdv aantoont dat het voldoet aan de eisen van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie, art. 5.

Als dat allemaal niet het geval is, kan pas een oordeel over het programma gegeven worden op basis van de beoordeling van C1.2, C1.3, C1.4, C2, C3 en D1.1: als daar 2-en gegeven worden die zijn terug te voeren op de inhoud van het programma, krijgt het programma ook een '2'.

Criteria

- a) De voor-/vroegschool werkt met een gestructureerd en samenhangend aanbod om de ontwikkeling op de vier gebieden: taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele competenties te stimuleren (dit kan een integraal vve-programma zijn of verschillende programma's voor de ontwikkelingsdomeinen).
- b) Op basis van specifieke behoeften van de peuters en kleuters wordt er tevens aanvullend aanbod gebruikt om bepaalde ontwikkelingsgebieden extra te stimuleren.

C1.2 Werken met een doelgerichte planning

Toelichting

In C.1.1 wordt nagegaan of er voldoende aanbod is. Bij C1.2 gaat het erom of het aanbod ook daadwerkelijk wordt aangeboden. Dit blijkt uit jaar- en weekplanningen, die aantonen dat alle thema's aan bod komen, dat alle ontwikkelingsgebieden evenredige aandacht krijgen en dat duidelijk is welke doelen er nagestreefd worden op basis van het aanbod. Ook moet duidelijk zijn dat de weekplanningen daadwerkelijk gevolgd worden en dat deze regelmatig geëvalueerd en bijgesteld worden.

Criteria

- a) Er is een jaarrooster, waarin wordt aangegeven welke thema's van het vve-programma wanneer in het jaar aan bod komen. Of er is een jaarplanning met ruimte om enkele thema's kort van te voren uit te werken in (tussen)doelen.
- b) Er is een week-/dagplanning gemaakt van de activiteiten die worden aangeboden, passend bij het gebruikte vve-programma.

- c) Het jaarrooster en de week-/dagplanning worden daadwerkelijk gevolgd en gelden voor alle kinderen (dus niet alleen doelgroepkinderen).
- d) Uit de weekplanning en/of het gebruikte vve-programma blijkt welke doelen er nagestreefd worden.
- e) Activiteiten voor de sociale vaardigheden, motorische, creatieve, en cognitieve ontwikkeling worden evenredig aangeboden en staan in een weekplanning.
- f) Tijdens de week wordt de planning bijgesteld als blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft.
- g) Planningen worden (regelmatig) geëvalueerd en bijgesteld.

C1.3 Het activiteitenaanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd

Toelichting

Een 'voldoende' of 'goed' programma (zie indicator C1.1) moet in de praktijk ook daadwerkelijk en gericht gebruikt worden. Dat moet allereerst in de plannings (dag, week, jaar) te zien zijn en tijdens de observaties ook waargenomen worden (al duren die observaties te kort om 'alles' te zien).

Vanwege het grote belang voor de voorbereiding op groep 3 wordt expliciet gekeken naar de activiteiten gericht op de taalontwikkeling.

Er is een beredeneerd aanbod voor taalontwikkeling als voldaan wordt aan de SLO-doelen van: mondelinge taalvaardigheid (woordenschat en woordgebruik), vloeiend en verstaanbaar vertellen, luisteren, gesprekje voeren, mening uiten en vragen stellen) en ontlukkende geletterdheid en taalbeschouwing (leesplezier, oriëntatie op boek en verhaal, oriëntatie op geschreven taal, fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe).

Het taalaanbod uit het vve-programma kan aangevuld worden met activiteiten uit versterkende taalprogramma's, zoals 'Met woorden in de weer' en 'Taallijn vve'.

Van belang is wel dat - bij welk gebruikt programma ook - er zo veel mogelijk gewerkt wordt vanuit een betekenisvolle context. Dus niet klakkeloos gebruik maken van werkbladen of woorden hakken en plakken, maar taalverwerving inbedden in thematische en betekenisvolle activiteiten.

Criteria

- a) De voor-/vroegschool maakt gebruik van een beredeneerd aanbod voor de taalontwikkeling dat voldoet aan de SLO doelen.
- b) Het stimuleren van de taalontwikkeling gebeurt in een betekenisvolle context

C1.4 Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd

Toelichting

Voor- en vroegscholen dienen hun aanbod af te stemmen op de ontwikkeling en behoeften van de leerlingen. Veel vve-programma's kennen een heldere opbouw in activiteiten. Wanneer deze vve-programma's nauwgezet gevolgd worden, is er ook sprake van een opklimming in moeilijkheidsgraad. Wanneer een voor- of vroegschool de verschillende thema's uit het programma, niet in de aangegeven volgorde aanbiedt, moet wel aangetoond kunnen worden dat er een logische opklimming is in moeilijkheidsgraad. Bepaalde fijn motorische activiteiten kunnen immers niet aangeboden worden als belangrijke voorwaardelijke motorische vaardigheden nog niet beheerst worden.

Ook bevatten de meeste vve-programma's differentiatiemogelijkheden. Sommige activiteiten zijn specifiek bestemd voor de oudste peuters/kleuters en sommige juist

voor peuters/kleuters die minder ver zijn. Uit de week- en dagplanningen moet duidelijk zijn dat deze differentiatiemogelijkheden benut worden. Het gaat hierbij om differentiatie op twee niveaus:

- Leeftijd; onderscheid tussen jongere en oudere kinderen in de groep;
- Ontwikkelingsniveau.

Als er geen gebruik gemaakt wordt van een integraal vve-programma, dan moet duidelijk gemaakt worden op welke wijze de voor- en vroegscholen hun aanbod laten opklimmen in moeilijkheidsgraad (bijvoorbeeld gebruik makend van de tussendoelen van het SLO en de ontwikkelingslijnen van het observatiesysteem). Ook moet in de plannings zichtbaar zijn op welke wijze ze differentiëren in hun aanbod.

Criteria

- a) De voor- /vroegschool volgen het vve-programma nauwgezet, zodat er voldoende sprake is van opklimming in moeilijkheidsgraad.
Of
Er ligt een beredeneerd aanbod vast voor de vier ontwikkelingsgebieden, waarin sprake is van een duidelijke opklimming in moeilijkheidsgraad.
- b) In de week-/dagplanning is duidelijk dat de voor-/vroegschool gebruik maakt van de differentiatiemogelijkheden van het programma of vanuit het eigen beredeneerde aanbod.
- c) Het aanbod differentieert in leeftijd (oudste en jongste) en ontwikkelingsniveau.

C2 Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat

C2.1 Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten treden alle kinderen in gedrag en taalgebruik open en met respect tegemoet.
- b) De leidsters creëren een veilig en positief klimaat in de groep.
- c) Uit de reacties van de kinderen blijkt dat zij zich veilig en gewaardeerd voelen.
- d) De leidsters/leerkrachten betrekken alle kinderen (en laten geen kinderen 'links' liggen).
- e) De leidsters/leerkrachten tonen in gedrag en taalgebruik respect voor de diversiteit in achtergrond, religie, taal en familiewaarden van het kind.
- f) De leidsters/leerkrachten bieden positieve ondersteuning.
- g) De leidsters/leerkrachten hebben zichtbaar hoge realistische verwachtingen van de kinderen.

C2.2 De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen

Toelichting

Deze indicator komt overeen met de NCKO 1 -interactievaardigheid 'Structureren en grenzen stellen'

De kern is, dat leidsters en leraren gedragsgrenzen consequent hanteren, dat ze uitleggen waarom bepaald gedrag ongewenst is en dat vooral het positieve gedrag benadrukt wordt.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten stellen op respectvolle wijze duidelijk gedragsgrenzen, waarbij ze rekening houden met het ontwikkelingsniveau van het kind.
- b) De leidsters/leerkrachten hanteren de gedragsgrenzen consequent en deze worden herhaaldelijk in een betekenisvolle context uitgelegd. De leidster gaat ook na of de regels begrepen worden.
- c) Grenzen worden positief geformuleerd en geven met name aan 'hoe' en 'waarom' een kind zich zo moet gedragen.
- d) De leidsters/leerkrachten maken de kinderen duidelijk wat het effect van hun gedrag op de anderen is.
- e) Leidsters/leerkrachten negeren zoveel mogelijk ongewenst gedrag (totdat het gevaarlijk wordt) en prijzen/ benadrukken kinderen die gewenst gedrag laten zien.
- f) Fouten van kinderen worden niet persoonlijk gemaakt; het gedrag wordt gecorrigeerd, niet het kind. Hierdoor wordt voor kinderen duidelijk dat zij fouten mogen maken.

C2.3 De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen

Deze indicator komt grotendeels overeen met de NCKO-interactievaardigheid 'Ontwikkelingsstimulering'.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten bevorderen dat kinderen samen spelen en samen materialen delen.
- b) De leidsters/leerkrachten bevorderen onderling respect, door bij het spelen kinderen naar elkaar te leren luisteren en te leren hoe kinderen zich emotioneel uiten.
- c) De leidsters/leerkrachten begeleiden bij conflicten oplossen. Hierbij luisteren ze naar beide kinderen, laten ze de kinderen zelf naar een oplossing zoeken (eventueel met hulp van suggesties of het stellen van open vragen) en sluiten het conflict af met een samenvatting.

C2.4 De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind

Deze indicator komt overeen met de NCKO-interactievaardigheid 'respect voor de autonomie van het kind'. Zelfstandigheid en autonomie liggen pedagogisch in elkaars verlengde: het bevorderen van de zelfstandigheid versterkt de autonomie.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten stimuleren de kinderen zichzelf te verzorgen: aankleden, zelfstandig werkjes pakken en uitvoeren, enz.
- b) De leidsters/leerkrachten respecteren de eigen ideeën en oplossingen van de kinderen.
- c) De leidsters/leerkrachten zorgen ervoor dat de kinderen voldoende ruimte en vrijheid krijgen om zelf keuzes te maken in hun spel en om op hun eigen manier te spelen.
- d) De leidsters/leerkrachten stimuleren de zelfstandigheid van de kinderen door (gedrags)regels, rituelen en het dagritme te visualiseren. De visualisatie wordt ook gebruikt gedurende de dag.

C2.5 De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend

Criteria

- a) Leidsters/leerkrachten hebben een rijke uitnodigende leeromgeving gecreëerd met veel verschillende echte materialen en materialen waarmee je ontdekkingen kan doen.
- b) Er zijn verschillende hoeken terug te vinden in de groepsruimte (zoals huishoek, bouwhoek, kunsthoek, taal- en denkhoek, water-/zandtafel, computerhoek, leeshoek en ontdekhoek) die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen.
- c) De ruimte is ingericht met materialen die ontluikende en beginnende geletterdheid en gecijferdheid uitlokken (er is een letterhoek/muur, themawoorden op ooghoogte, boeken en schrijfmateriaal passend bij het thema zijn aanwezig).
- d) Daarnaast zijn er wisselende hoeken, passend bij het thema van die periode.
- e) Er is een hoek waar kinderen zich in kunnen terugtrekken om tot rust te komen.

C3 Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen

C3.1 Het educatief handelen van beide leidsters/leerkrachten is op elkaar afgestemd

Criteria

- a) Er zijn afspraken over de taakverdeling tussen de beide leidsters/leerkrachten binnen een groep (zichtbaar tijdens de observatie en/of op papier).
- b) Beide leidsters/leerkrachten zijn actief educatief bezig.
- c) Informatie uit observaties en over vorderingen van elk kind worden regelmatig doorgenomen.
- d) De afspraken over taakverdeling liggen vast en worden regelmatig geëvalueerd en bijgesteld.

N.B. Als er geen dubbele bezetting is, kan deze indicator niet gewaardeerd worden.

C3.2 Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd

Toelichting

C1.3 gaat over de plannings en het beredeneerde aanbod van de Nederlandse taal. Indicator C3.2 gaat erover dat leidsters en leerkrachten voortdurend bewust met taal bezig moeten zijn. Dus naast de gerichte activiteiten (C1.3) worden ook spontane gebeurtenissen aangepakt voor de taalontwikkeling. Dit kan tot uiting komen door zinnen en woorden van kinderen (op de juiste wijze) te herhalen, veel open vragen te stellen, kinderen veel gelegenheid te geven om met taal te oefenen (bijvoorbeeld ook tijdens de (grote) kringactiviteiten).

Activiteiten voor de peuters zijn daarnaast bijvoorbeeld gericht op de ontwikkeling van de woordenschat en bij kleuters zijn de activiteiten bijvoorbeeld ook gericht op het fonemisch bewustzijn en de ontluikende/ beginnende geletterdheid.

Criterion

- a) Leidsters/leerkrachten zijn continu bewust bezig met de taalontwikkeling van de kinderen.

C3.3 De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen

Toelichting

Deze indicator komt overeen met de NCKO-interactievaardigheden 'Praten en uitleggen' en 'Begeleiden van interacties tussen kinderen'

Kern van deze indicator is dat leidsters en leerkrachten actief stimuleren dat kinderen met elkaar samenwerken, conflicten oplossen door te praten, naar elkaar luisteren en elkaar vragen stellen. Ook gaat het om een goede interactie tussen leidster/leerkracht en kind. Daarbij speelt onder andere het stellen van open vragen een rol.

Bij C.2.3 gaat het vooral om het pedagogische aspect dat kinderen respect hebben voor elkaar. Bij indicator C3.3 is de actieve educatieve rol van de leidster/leerkracht van belang: de leidster/leerkracht onderneemt gerichte acties om kinderen interactievaardigheden aan te leren.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten scheppen gericht mogelijkheden om positieve interacties tussen kinderen te laten ontstaan.
- b) De leidsters/leerkrachten bevorderen, passend bij de ontwikkeling van de kinderen, samenspel en wederkerigheid in het spel van de kinderen door zelf ook mee te doen.
- c) De leidsters/leerkrachten merken positieve interacties tussen kinderen op en belonen deze.
- d) De interactie is afgestemd op het begripsniveau en de interesse van de kinderen.
- e) De leidsters/leerkrachten betrekken, stimuleren en begeleiden kinderen bij de interactie door het stellen van open vragen en het kind te prikkelen na te denken.

C3.4 De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken

Criteria

- a) Leidsters/leerkrachten begeleiden en stimuleren de actieve betrokkenheid van de kinderen bij spelactiviteiten door mee te spelen en in te gaan op het initiatief en de fantasie van het kind en daarbij bewust creatieve open vragen te stellen en kinderen uit te laten praten.
- b) De leidster/leerkracht benut alle kansen gedurende de dag om het spel of de activiteit te verrijken door bijvoorbeeld iets toe te voegen, te veranderen of te verwijderen.
- c) De leidster/leerkracht sluit gericht aan bij de voorkennis en voorkeuren van kinderen bij het verrijken van het spelen en werken. Hierdoor wordt aangesloten bij de zone van de naaste ontwikkeling.

C3.5 De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten laten het kind vooral zelf doen en ervaren (zelf naar oplossingen zoeken)
- b) De leidsters/leerkrachten geven positieve begeleiding, door te benoemen wat goed gaat.

- c) De leidsters/leerkrachten geven een begeleide instructie door te benoemen wat het kind doet, uitleg te geven in kleine stapjes, te herhalen en terug te kijken op wat geleerd is.
- d) De leidsters/leerkrachten achterhalen of het kind de eigenschappen van het product of de handelingen naar de oplossing echt begrijpt (reflecteren). De leidster/leerkracht en het kind kijken samen terug hoe de taak is aangepakt.

C3.6 Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief

Deze indicator komt overeen met de NCKO-interactievaardigheid 'Sensitieve responsiviteit'.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten reageren op het niveau van het kind, non-verbaal of verbaal, als een kind de aandacht vraagt en laat hiermee haar beschikbaarheid zien.
- b) De leidsters/leerkrachten gaan in op wat het kind zegt, gaan in op het initiatief van het kind en tonen een wezenlijke interesse in de belevingswereld van het kind.
- c) De leidsters/leerkrachten zorgen waar nodig voor oogcontact en een korte afstand tot het kind.
- d) De leidsters/leerkrachten hebben een luisterende houding en laten voornamelijk het kind aan het woord.

C3.7 De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen

Bij indicator C1.4 gaat het om voldoende aanbod en activiteiten die beschikbaar en gepland zijn om tegemoet te komen aan de verschillen tussen kinderen. Bij deze indicator gaat het om de wijze waarop de leidsters/leerkrachten differentiëren in hun benadering van de kinderen. Worden er tijdens de grote, of kleine kring verschillende vragen gesteld aan de kinderen, afhankelijk van hun ontwikkelingsniveau? Krijgen sommige kinderen meer ingewikkelde opdrachtjes omdat de leidster/leerkracht weet dat deze kinderen hier behoefte aan hebben?

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten kennen van elk kind de ontwikkelingsbehoefte en stemmen hun vragen en benadering hierop af.
- b) De leidsters/leerkrachten gebruiken zoveel mogelijk het ontwikkelingsniveau van het kind om de ontwikkeling een stapje verder te helpen. De leidster/leerkracht biedt activiteiten aan waardoor het kind uitgedaagd wordt zich te ontwikkelen en iets te leren wat onbekend is. (Misschien niet direct tijdens de observatie te zien, maar wel aan de hand van kindobservaties en het gesprek achteraf met leidsters/leerkrachten)
- c) De leidsters/leerkrachten variëren bewust in individuele activiteiten, activiteiten voor kleine groepen en grote groepen, afgestemd op de behoefte van het kind.
- d) De hoeveelheid tijd en extra ondersteuning of tutoring wordt afgestemd op de behoefte van het kind.

D ONTWIKKELING, BEGELEIDING EN ZORG

D1 Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep

D1.1 Volgen van de brede ontwikkeling van alle kinderen

Van elke voor- en vroegscholen wordt verwacht dat ze de brede ontwikkeling van alle kinderen systematisch volgt. Dit betekent dat er gebruik gemaakt wordt van een observatie-instrument waarin de ontwikkeling op de vier gebieden: taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling wordt beoordeeld. Omdat het vroeg signaleren van achterstanden belangrijk is, wordt ervan uitgegaan dat vrij snel gestart wordt met een eerste observatiemoment (binnen drie maanden na start peuterperiode en kleuterperiode).

Veel voor- en vroegscholen gebruiken een observatiesysteem zoals KIJK of het Ontwikkelingsvolgmodel (OVM). Ook worden de volgsystemen gebruikt die horen bij een integraal vve-programma. Tenslotte zijn er ook observatie-instrumenten die door de locaties/instellingen zelf ontworpen zijn. Dit is allemaal mogelijk zolang de brede ontwikkeling voldoende gevolgd kan worden en er goed zicht is op achterstanden (of juist op kinderen die sneller gaan).

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten leggen van elk kind de beginsituatie (d.w.z. binnen 3 maanden) vast voor een vroegtijdige signalering van achterstanden (eerste observatiemoment).
- b) De leidsters/leerkrachten gebruiken voor het regelmatig en systematisch volgen van de ontwikkeling op de vier vve-domeinen een gestructureerd observatie-instrument.
- c) Het aantal observatiemomenten komt overeen met de aanwijzingen van het observatie-instrument, en bevat ten minste 3 observatiemomenten in de voorschoolse en minimaal 4 in de vroegschoolse periode.
- d) De observatie- en eventuele toetsgegevens zijn vastgelegd in een peuter/kleuterleerlingvolgsysteem en geven zicht op de ontwikkeling (of de eventuele stagnatie).
- e) In de vroegschool worden, indien aanwezig, ook de gegevens van de voorschool gebruikt.

D1.2 De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind

Toelichting

Kern van deze indicator is dat leidsters/leerkrachten de gegevens uit het observatiesysteem en eventuele toetsen actief gebruiken om planmatig het aanbod en de zorg en begeleiding aan te passen aan de behoefte aan ondersteuning van de kinderen. Kinderen met een achterstand krijgen individueel of in de kleine groep extra begeleiding en activiteiten om de achterstand in te halen. Ook past de leidster/leerkracht op groepsniveau de activiteiten aan als blijkt dat de hele groep op bepaalde gebieden meer aanbod en begeleiding nodig heeft.

Planmatige zorg zal in de kleutergroepen over het algemeen ingebed zijn in de zorgstructuur van de gehele school. Steeds vaker zijn hier groepsplannen en individuele hulpplannen te vinden. Voor de kleutergroepen gelden immers ook de indicatoren uit het reguliere PO toezichtkader.

In het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang is een dergelijke zorgstructuur nog niet overal ingeburgerd. Bij deze indicator is het in de peutergroepen niet nodig dat er uitgebreide groepsplannen of individuele handelingsplannen ingevoerd worden. Wel moet de extra zorg planmatig zijn: ergens wordt vastgelegd wat het doel is, welke activiteiten en begeleiding ingezet worden, wanneer en hoe de extra hulp geëvalueerd wordt.

Voor leerlingen in groep 1 en 2 die duidelijk meer aan kunnen en een voorsprong hebben op hun leeftijdgenootjes zijn ook plannen gemaakt om hen extra te begeleiden en uit te dagen.

Criteria

- a) Leidsters/leerkrachten bepalen aan de hand van de informatie uit de observaties (en eventueel toetsen) welke (groepen) kinderen extra zorg nodig hebben en wat die zorg inhoudt.
- b) Leidsters/leerkrachten leggen vast welke doelen ze nastreven, welk aanbod en welke begeleiding ingezet wordt en wanneer en hoe geëvalueerd wordt of de doelen behaald zijn.
- c) Vroegschool: Voor leerlingen die meer aankunnen wordt op basis van een heldere analyse van de voorsprong ook beredeneerde zorg en begeleiding geboden. Ook hier worden concrete doelen geformuleerd.
- d) Ouders van geïdentificeerde zorgkinderen worden aantoonbaar actief betrokken bij het bestrijden van de achterstand.

D1.3 De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg

Het effect van de extra zorg en begeleiding moet geëvalueerd worden, bij voorkeur gebruik makend van het observatie-instrument (of toetsen). Deze evaluatie moet aantoonbaar leiden tot beredeneerde keuzes voor het vervolg. Zijn de doelen bereikt? Zo nee, waarom niet? Welke aanpak gaan we in de komende periode hanteren om de doelen alsnog te bereiken? Of is externe hulp bij de diagnose nodig?

Criteria

- a) Na een vastgestelde periode wordt het effect van de begeleiding en extra zorg geëvalueerd. Deze evaluatie wordt vastgelegd.
- b) De evaluatie leidt tot een conclusie voor vervolgstappen (zoals; extra zorg is niet meer nodig, bepaalde gerichte handelingen/ begeleiding worden aangehouden, de begeleiding wordt bijgesteld of externe zorg is nodig). Deze conclusie wordt vastgelegd.
- c) Om het effect van de geboden zorg te evalueren wordt gebruik gemaakt van het gebruikelijke observatie- en/of toetsinstrument van de voor- resp. vroegschool.
- d) Ook de extra zorg en begeleiding aan kinderen met een voorsprong wordt geëvalueerd.

D1.4 Specifieke aandacht voor taalontwikkeling bij begeleiding en zorg

NB. Deze indicator is facultatief. Wanneer D1.1 t/m D1.3 beoordeeld worden is er voldoende duidelijk over hoe de zorg en begeleiding geregeld is voor het ondersteunen van de taalontwikkeling.

Deze indicator kan beoordeeld worden als er bijvoorbeeld sprake is van een groot aantal peuters dat niet in het Nederlands aanspreekbaar is (absolute beginners). De zorg en begeleiding zal dan specifiek op deze problematiek afgestemd moeten worden.

Criteria

- a) De zorg en begeleiding is specifiek afgestemd op het geringe taalniveau van de peuters.
- b) Voor deze peuters zijn concrete handelingsplannen voorhanden om de Nederlandse taal aan te leren.
- c) Ouders worden actief betrokken bij de taalverwerving van hun peuters.

D2 Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen

D2.1 Leidsters/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- resp. vroegschool niet kan leveren, en van de aard van die zorg

Toelichting

Wanneer er voldoende sprake is van planmatige zorg en begeleiding (D1), dan zal helder zijn welke kinderen externe zorg nodig hebben. Dat kan zijn voor het stellen van een nadere diagnose, of daadwerkelijke hulp en begeleiding buiten de voor- en vroegschool. Denk bijvoorbeeld aan logopedie, fysiotherapie en gedragstherapie. Ook kunnen kinderen al vóór zij naar de voor- of vroegschool kwamen met externe zorg te maken hebben gehad. Bij deze indicator is het van belang dat de leidsters en leerkrachten voldoende zicht hebben op de kinderen die deze externe zorg nodig hebben en/of ontvangen. Dit garandeert dat er geen kinderen onopgemerkt blijven, waardoor toch achterstanden kunnen ontstaan.

Criteria

- a) De kinderen die externe zorg nodig hebben (of hebben gehad) zijn bij de leidsters en leerkrachten bekend.
- b) Leidsters/leerkrachten kennen de problemen van het kind en de reden van de externe zorg.

D2.2 Leidsters/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg, wanneer de voor- resp. vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren

Toelichting

Als externe diagnose of zorg nodig is zorgen de voor- en vroegscholen ervoor dat dit geregeld wordt. Dit betekent dat er binnen de voor- en vroegschool iemand (zorgcoördinator of intern begeleider) of een zorgteam verantwoordelijk is voor het overleggen met de ouders en het (helpen) inschakelen van externe zorgverleners. Vaak zijn er ook zorgadviesteams (ZAT's) of multi-disciplinaire overleggen (MDO's) waar kinderen besproken worden en waar bepaald wordt welke hulp of begeleiding voor een kind nodig is.

Soms kennen de ouders de wegen onvoldoende om externe hulp in te roepen. Voor- en vroegscholen kunnen de ouders ondersteunen in het zoeken naar de juiste instanties en helpen bij intake-procedures e.d.

Criteria

- a) Binnen de voor- en vroegscholen is iemand verantwoordelijk voor het in gang zetten van externe diagnose of zorg.
- b) Binnen de voor- en vroegscholen zijn er vaste afspraken (vastgelegd) over het signaleren van zorgleerlingen, aanmelden voor nadere diagnose en contact met de ouders.
- c) Leidsters/leerkrachten (of andere medewerkers) overleggen met de ouders over de mogelijkheden van externe zorg en stimuleren ouders gebruik te maken van de externe zorg.

- d) Leidsters/leerkrachten (of andere medewerkers) spelen een actieve ondersteunende rol bij het maken van contacten met zorginstellingen en het aanmelden van het kind (in overleg met de ouders!).
- e) In een zorgteam (bijvoorbeeld een ZAT of MDO) van de voor- resp. vroegschool wordt al dan niet samen met de leidster(s)/leerkrachten bekeken of en welke externe zorg wenselijk is voor een kind.

D2.3 De leidsters/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden

Wanneer kinderen in een extern zorgtraject zitten, is het van belang dat de voor- en vroegschool met hun activiteiten en begeleiding aansluiten op de externe zorg. Hierbij is het van belang dat de leidsters/leerkrachten op de hoogte zijn van de extern geboden zorg. Hiervoor kunnen er regelmatige contacten zijn met de externe zorgverlener. Ook kan via het contact met de ouders nagegaan worden hoe de voor- en vroegschool kan aansluiten op de externe zorg.

In de praktijk blijkt vaak dat externe instanties niet of nauwelijks een terugkoppeling verzorgen aan de voor- en vroegschool en dat ouders niet altijd weten wat de externe begeleiding inhoudt. Dit maakt het voor voor- en vroegscholen soms lastig om met hun activiteiten aan te sluiten op zorg die elders gegeven wordt. Het gaat hier dus vooral om een inspanningsverplichting van de voor- en vroegscholen om zoveel mogelijk te weten te komen en daarmee hun eigen begeleiding te kunnen richten op de behoefte van de peuter/kleuter.

Daarnaast blijft het voor deze kinderen uiteraard van groot belang om de ontwikkeling nauwgezet te volgen en regelmatig te bespreken met de ouders, zodat nagegaan kan worden of de zorg en begeleiding (ook extern) voldoende resultaat oplevert.

Criteria

- a) De leidsters/leerkrachten sluiten zo veel mogelijk aan bij de zorg die extern geboden wordt.
- b) Leidsters/leerkrachten observeren kinderen met extra zorg regelmatig om de voortgang in de ontwikkeling in de gaten te houden.
- c) Leidsters/leerkrachten informeren de ouders regelmatig over de vorderingen van hun kind.
- d) Er zijn regelmatig contacten met de externe zorgverlener om de zorg en begeleiding op elkaar af te stemmen.
- e) De voor- en vroegschool en de externe zorgverlener informeren de ouders gezamenlijk over de vorderingen van hun kind.

E KWALITEITSZORG BINNEN DE VOOR- EN DE VROEGSCHOOL

E1 Er is vve-coördinatie op de voor- resp. vroegschool

Toelichting

Om er voor te zorgen dat vve voldoende aandacht krijgt binnen de voor- en vroegschool is het van belang dat er iemand specifiek verantwoordelijk is gemaakt voor de kwaliteit en de uitvoering van vve.

Voor de voorscholen geldt dat er vaak binnen de instelling (voor kinderopvang of peuterspeelzalen) een coördinator is aangewezen die specifiek de kwaliteit van vve bewaakt. Dit is voor de leidsters ook vaak de contactpersoon voor inhoudelijke vragen. Steeds vaker is er sprake van een coach, die specifiek tot taak heeft de pedagogisch medewerkers te ondersteunen en de kwaliteit van het handelen van de leidsters te verbeteren.

Bij de vroegscholen gaat het meestal om iemand die specifiek verantwoordelijk is voor de uitvoering en kwaliteit van vve (of specifiek kleuteronderwijs). Dit kan een onderbouwcoördinator, een intern begeleider of een vve-coach zijn.

Criteria

- a) Er is iemand op de voor-/vroegschool die specifiek verantwoordelijk is voor de uitvoering en kwaliteit van vve:
- b) Er is een coach aangesteld die tot taak heeft de kwaliteit van het handelen van de pedagogisch medewerkers te versterken.

E2 De voor- resp. vroegschool evalueert de kwaliteit van vve regelmatig

Toelichting

Voor- en vroegscholen dienen regelmatig na te gaan of de kwaliteit van vve nog voldoet aan de eigentijdse standaarden, aan het beleid van de gemeente en het eigen geformuleerde vve-beleid. Er wordt van uitgegaan dat de voor- en vroegschool jaarlijks de kwaliteit van vve evalueren, dit vastleggen en hierover rapporteren. In deze evaluatie moet in ieder geval meegenomen worden:

- Participatie van de ouders
- Kwaliteit van het aanbod en in hoeverre dit wordt gebruikt conform de afspraken
- Kennis en vaardigheden van de leidsters/leerkrachten (pedagogisch en educatief handelen)
- Inrichting van de ruimte
- De zorgstructuur, inclusief het observatiesysteem en de wijze waarop dit wordt gehanteerd
- De doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool

NB. Bij het evalueren van de kwaliteit van vve is het minder van belang of de school zichzelf een vve-school noemt. De specifieke kenmerken van het onderwijs aan het jonge kind (in de groepen 1 en 2) vraagt om een specifieke evaluatie, waarbij bovenstaande onderwerpen aan de orde moeten komen in het kader van specifiek beleid van de school gericht op vve/Onderwijs aan het Jonge Kind

Criteria

- a) De voor-/vroegschool evalueert de kwaliteit van vve op ten minste 4 van de 6 hierboven genoemde punten.
- b) Deze evaluatie vindt jaarlijks plaats.
- c) De voor- /vroegschool rapporteert hierover (in ieder geval aan de betrokken partijen).
- d) De voor- en vroegschool nemen meer onderdelen mee in de evaluatie, dan hierboven genoemd.
- e) De evaluatie wordt uitgevoerd door een onafhankelijke externe partij. (hiermee wordt niet bedoeld het jaarlijkse toezicht van de GGD)

E3 De voor- en de vroegschool evalueren de resultaten van vve

Behalve de inhoudelijke kwaliteit, is het van belang dat ook de resultaten van vve geëvalueerd worden. Deze evaluatie is onderdeel van de eigen kwaliteitszorg en staat los van de gemeentelijke afspraken over resultaten, al is het logisch dat daarop aangesloten wordt als er gemeentelijke resultaatafspraken zijn.

Het gaat er om dat de voor- en vroegscholen specifiek de resultaten van doelgroepkinderen of zorgkinderen evalueren. Hierbij wordt ook betrokken of, en in welke mate, de kinderen een vve-programma gevolgd hebben. Op deze wijze wordt duidelijk of vve daadwerkelijk effect heeft gehad voor de peuters en kleuters.

Het evalueren van de resultaten wordt gedaan op locatieniveau en groepsniveau. De resultaten worden geanalyseerd en er worden conclusies getrokken uit deze analyses. Ook trendanalyses over meerdere jaren kunnen gemaakt worden.

Bij de evaluaties worden in ieder geval betrokken gegevens uit het observatiesysteem en eventueel afgenomen toetsen. Ook kunnen resultaten op het gebied van de ouderparticipatie geëvalueerd worden.

Criteria

- a) De resultaten van vve worden jaarlijks geëvalueerd (op basis van eigen resultaat-ambities of gemeentelijke afspraken over resultaten).
- b) De evaluatie vindt plaats op locatieniveau en op groepsniveau.
- c) Bij de evaluatie worden gegevens betrokken uit het observatiesysteem en eventueel afgenomen toetsen.
- d) De evaluatie leidt tot conclusies en verbeteractiviteiten.
- e) Bij de evaluatie worden meerdere gegevens betrokken (bv. feitelijke ouderparticipatie, externe zorgkinderen).
- f) Er zijn trendanalyses gemaakt van de resultaten over meerdere jaren.

E4 De voor- resp. vroegschool werkt planmatig aan vve-verbetermaatregelen

De evaluatie van de kwaliteit van vve (E2) en de evaluatie van de resultaten (E3) leiden tot concrete verbeterplannen. Deze plannen bevatten concrete doelen, gerichte activiteiten, verantwoordelijke uitvoerders en een heldere planning. Ook de borging kan hierin zijn opgenomen.

Het planmatig werken aan verbetermaatregelen kan bij de voorscholen zowel op locatie- als op instellingsniveau ingericht zijn. Bij de vroegscholen kan het een expliciet onderdeel zijn van het jaarplan van de school.

Criteria

- a) De voor-/vroegschool heeft concrete verbeterpunten vastgesteld op basis van de evaluatie van de kwaliteit en de resultaten van vve.
- b) Deze verbeterpunten zijn opgenomen in een concreet verbeterplan, dat door de voor- en vroegschool daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

E5 De voor- resp. vroegschool borgt de kwaliteit van haar vve-educatie

Toelichting

Om de kwaliteit van vve te waarborgen is er constante aandacht nodig voor de professionaliteit van de leidsters/leerkrachten, de kwaliteit van het programma, de leeromgeving, de beschikbare en bestede vve-tijd, en specifieke zorg voor de individuele kinderen.

Het is belangrijk om na te gaan of er nog volgens de afgesproken standaarden en procedures wordt gewerkt. Dit betekent dat binnen de voor- en vroegschool regelmatig (tenminste jaarlijks) door leidinggevenden en of vve-coördinatoren in de groepen gekeken wordt of de kwaliteit nog voldoet. Deze groepsbezoeken vinden plaats volgens een afgesproken planning en er wordt gebruik gemaakt van kijkwijzers. Daarnaast liggen afspraken en procedures vast, zodat deze voor iedereen (ook invalkrachten) helder zijn en te raadplegen zijn.

Criteria

- a) In de voor- en vroegscholen vinden regelmatig groepsbezoeken/klassenconsultaties plaats om de kwaliteit van vve te borgen
- b) De afspraken en procedures voor het aanbieden van vve liggen vast en zijn voor een ieder te raadplegen
- c) Er is een heldere procedure vastgelegd om de kwaliteit van vve te waarborgen.
- d) Er wordt gebruik gemaakt van verschillende instrumenten om de kwaliteit van vve te borgen, zoals video-interactie of intervisie.
- e) De leidsters/ leerkrachten beoordelen elkaar (collegiale consultatie)

E6 In de kwaliteitszorg van de basisschool wordt ook specifiek naar vve gekeken (alleen de vroegschool)

Toelichting

De meeste basisscholen hebben een kwaliteitszorgsysteem, waar de groepen 1 en 2 ook onder vallen. In het kader van vve (maar ook gezien de specifieke kenmerken van het kleuteronderwijs) is het van belang dat scholen in hun kwaliteitszorg specifieke aandacht schenken aan vve (kleuteronderwijs). Dit betekent dat we er van uit gaan dat vve (kleuteronderwijs) in de schoolplannen, schoolgidsen en/of jaarplannen expliciet genoemd worden en er specifieke aandacht is voor het evalueren, verbeteren en borgen van vve (kleuteronderwijs).

Criteria

- a) De basisschool schenkt specifieke aandacht aan de kwaliteitszorg van vve (kleuteronderwijs).
- b) De wijze waarop vve geëvalueerd, verbeterd en geborgd wordt, is opgenomen in het schoolplan, de schoolgids en/of het jaarplan van de school.
- c) De basisschool heeft een specifieke visie op het geven van onderwijs aan kleuters en op voor- en vroegschoolse educatie, gekoppeld aan een analyse van de leerlingenpopulatie.

F DOORGAANDE LIJN

F1 Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool

Toelichting

Bij deze indicator gaat het er om dat er binnen de voor- en vroegschool iemand specifiek de taak heeft om contacten te leggen en te onderhouden om de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool zo soepel mogelijk te laten verlopen. Bij de voorscholen kan dit een leidster zijn, de voerschoolcoördinator of een leidinggevende. Bij vroegscholen kan dit belegd zijn bij een onderbouwcoördinator, intern begeleider of een leraar.

Afhankelijk van de situatie zullen de contacten meer of minder intensief zijn. Bij kinderdagverblijven is er bijvoorbeeld vaak geen sprake van een vaste samenwerking met een basisschool voor vve.

Criteria

- a) Er is binnen de voerschool iemand specifiek verantwoordelijk voor het leggen en onderhouden van contacten met de vroegschool/vroegscholen. Binnen de vroegschool is iemand specifiek verantwoordelijk voor het leggen en onderhouden van contacten met de voerschool/voorscholen.
- b) Deze contactpersoon binnen de voor- en vroegschool onderneemt aantoonbaar gerichte activiteiten om de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool zo soepel mogelijk te laten verlopen.

F2 Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool (alleen bij de voerschool)

NB. Als er geen sprake is van concreet beleid op gemeentelijk niveau, dan hoeft deze indicator niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Op gemeentelijk niveau kan er concreet beleid zijn om er voor te zorgen dat er zoveel mogelijk kinderen doorstromen van een voor- naar een vroegschool. Dit wordt op gemeentelijk niveau beoordeeld. Als een dergelijk gemeentelijk beleid ontbreekt, kunnen voorscholen zelf afspraken hebben gemaakt om de doorstroom van een voerschool naar een vroegschool (in tegenstelling tot een school zonder vve) te bevorderen.

Criteria

- a) De voerschool heeft beleid of heldere afspraken om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk peuters doorstromen naar een vroegschool (vve-school), conform het gemeentelijke beleid.
- b) Dit beleid/deze afspraken liggen vast.
- c) De voerschool evalueert of er daadwerkelijk voldoende kinderen doorstromen naar een vroegschool

F3 De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht

Toelichting

Voor een soepele doorgaande lijn is het van belang dat de voerschool voldoende gegevens overdraagt aan de vroegschool om zo min mogelijk onderbreking in het aanbod en de begeleiding te realiseren. Volgens de wet (Art. 167 WPO, lid 3)

moeten de voorscholen in ieder geval doorgeven welk vve-programma de peuter heeft gevolgd en hoe lang dit gevolgd is.

Daarnaast zijn de houders van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven verplicht om met schoolbesturen afspraken te maken over de wijze waarop ze de gegevens van de peuter aanleveren. Dit betekent doorgaans dat er volgens afspraak gebruik gemaakt wordt van een overdrachtsdocument. Hierin worden de wettelijk verplichte gegevens opgenomen, maar vaak ook meer informatie over de peuter.

In het kader van een soepele doorgaande lijn is het van belang dat de voorschool minimaal informatie overdraagt aan de vroegschool over het ontwikkelingsniveau van de peuter, op welke manier extra begeleiding of zorg is verleend aan de peuter, welk vve-programma de voorschool gebruikt en hoe lang het programma is gevolgd. Ook kan er informatie in opgenomen worden over hoe het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voorschool zijn vormgegeven.

Daarnaast is het belangrijk dat er bij kinderen die specifieke zorg en begeleiding hebben gehad altijd een warme overdracht plaatsvindt. Dat betekent dat in een overdrachtsgesprek tussen de voor- en vroegschool de ontwikkeling en informatie over begeleiding en aanpak worden besproken.

Voor- en vroegschool zijn er beide verantwoordelijk voor dat deze warme overdracht plaatsvindt. Hierover moeten concrete afspraken gemaakt zijn.

Criteria

- a) De voor- en vroegschool maakt aantoonbaar gebruik van een standaard overdrachtsdocument, dat bij voorkeur (op gemeentelijk niveau) is vastgesteld door houders van kinderdagverblijven en peuterspeelzalen samen met schoolbesturen in de regio.
- b) In dit standaard overdrachtsdocument zijn de belangrijkste gegevens opgenomen (of een kind vve-geïndiceerd is, het ontwikkelingsniveau, welk vve-programma en hoe lang gevolgd, zorg en begeleiding)
- c) Voor alle **zorg**kinderen vindt een warme overdracht plaats.
- d) De overdrachtsprocedure is vastgelegd en wordt regelmatig geëvalueerd met de betrokken instellingen/besturen.
- e) Niet alleen voor zorgkinderen maar voor alle kinderen vindt een warme overdracht plaats.

F4 Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd

NB. Als er geen sprake is van samenwerking tussen een voor- en een vroegschool, hoeft deze indicator niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Daar waar voor- en vroegscholen met elkaar samenwerken kan het aanbod van de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd worden. Dat betekent dat de vroegschool aantoonbaar aansluit met haar aanbod op het niveau van de voorschool, waardoor de doorgaande lijn wordt gewaarborgd (sequentieel). Dit kan bijvoorbeeld gewaarborgd worden door het werken met hetzelfde vve-programma. Als dit niet het geval is, kunnen de voor- en vroegschool hun aanbod naast elkaar leggen om na te gaan of de voorschool met haar aanbod eindigt daar waar de vroegschool begint. Zo niet dan kunnen hier concrete afspraken over gemaakt worden.

Afstemming van het aanbod kan ook betrekking hebben op het afstemmen van de thema's gedurende het jaar (parallel), zodat de peuters en de kleuters met hetzelfde thema bezig zijn en het aanbod gezamenlijk ingevuld wordt. Ook kunnen er gezamenlijke activiteiten rond het thema georganiseerd worden.

Criteria

- a) De voor- en vroegschool werken met hetzelfde vve-programma of hebben hun aanbod aantoonbaar op elkaar afgestemd (sequentieel).
- b) De voor- en vroegschool hebben ook gedurende het jaar hun aanbod op elkaar afgestemd (parallel)

F5 Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd

NB. Als er geen sprake is van samenwerking tussen een voor- en een vroegschool, hoeft deze indicator niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Daar waar voor- en vroegscholen met elkaar samenwerken proberen ze ook het pedagogisch klimaat en het educatief handelen op elkaar af te stemmen. Hiervoor hebben leidsters en leerkrachten regelmatig met elkaar overleg, gaan bij elkaar kijken, volgen samen scholingen, enz.

Criteria

- a) De voor- en de vroegscholen kunnen aantonen dat het pedagogisch klimaat en het educatief handelen op elkaar is afgestemd.
- b) Afspraken hierover zijn vastgelegd en worden regelmatig geëvalueerd

F6 De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd.

NB. Als er geen sprake is van samenwerking tussen een voor- en een vroegschool, hoeft deze indicator niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Daar waar voor- en vroegscholen met elkaar samenwerken kan de wijze waarop ze ouders betrekken bij vve op elkaar afgestemd worden. Deze afstemming kan betrekking hebben op het informeren van ouders over het (ouder)beleid en over de ontwikkeling van hun kind, de intake, activiteiten voor thuis en activiteiten die gezamenlijk op de voor- en vroegschool georganiseerd worden.

Criteria

- a) De voor- en de vroegscholen stemmen de activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid op elkaar af.
- b) Afspraken hierover zijn vastgelegd en worden regelmatig geëvalueerd.

F7 De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd

NB. Als er geen sprake is van samenwerking tussen een voor- en een vroegschool, hoeft deze indicator niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Daar waar voor- en vroegscholen met elkaar samenwerken kan de zorgstructuur op elkaar afgestemd worden. De afstemming kan betrekking hebben op het gebruik van hetzelfde observatie-instrument en de wijze waarop zorg en begeleiding ingezet wordt.

NB.: Het betreft hier slechts de interne begeleiding en zorg; de externe zorg is op voor- en vroegscholen vaak anders georganiseerd.

Criteria

- a) De voor- en de vroegscholen stemmen de zorgstructuur op elkaar af.
- b)** Afspraken hierover zijn vastgelegd en worden regelmatig geëvalueerd.

G OPBRENGSTEN

G1 De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken

N.B. Als er geen gemeentelijke afspraken zijn over het meten van de resultaten, wordt deze indicator niet beoordeeld. Op gemeentelijk niveau wordt aangegeven dat verbeteringen noodzakelijk zijn (1) aangezien het hier om een wettelijke verplichting gaat.

Als er op gemeentelijk niveau geen afspraken zijn met voorscholen over het aanleveren van gegevens, hoeft deze indicator bij de voorscholen niet beoordeeld te worden.

Toelichting

In artikel 167 van de WPO (lid 1.b) is aangegeven het volgende aangegeven "Burgemeester en wethouders voeren ten minste jaarlijks overleg en dragen zorg voor het maken van afspraken over: ... b. resultaten van vroegschoolse educatie". Dit betekent dat er op gemeentelijk niveau afspraken gemaakt moeten zijn over wat de resultaten van vroegschoolse educatie moeten zijn. De gemeente moet hierover tenminste afspraken gemaakt hebben met de schoolbesturen (voorscholen). Daarnaast kan de gemeente ook afspraken hebben gemaakt met de houders van kinderdagverblijven en peuterspeelzalen (voorscholen).

De resultaten die op gemeentelijk niveau worden afgesproken, moeten concreet en meetbaar zijn. Als de gemeente en schoolbesturen (en houders) afspraken hebben gemaakt over hoe de resultaten worden gemeten (met welk meetinstrument), wordt op de locaties nagegaan of dit op de afgesproken wijze gebeurt.

Naast de afspraken over de resultaten dienen er afspraken gemaakt te zijn over het aanleveren van gegevens over de resultaten. Dit betekent dat voorscholen (en eventueel ook voorscholen) aan de gemeente gegevens aanleveren, zoals vooraf is afgesproken. Bij deze indicator wordt nagegaan of de voor- en voorscholen de resultaten daadwerkelijk aanleveren volgens de gemeentelijke afspraken.

criterium

- a) De resultaten worden aan de gemeente aangeleverd conform de afspraken.
- b) De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken (indien van toepassing).

G2 De resultaten zijn van voldoende niveau

N.B. Als er geen gemeentelijke afspraken zijn over het meten van de resultaten, wordt deze indicator niet beoordeeld. Op gemeentelijk niveau wordt aangegeven dat verbeteringen noodzakelijk zijn (1) aangezien het hier om een wettelijke verplichting gaat.

Als er op gemeentelijk niveau geen afspraken zijn met voorscholen over het aanleveren van gegevens, hoeft deze indicator bij de voorscholen niet beoordeeld te worden.

Toelichting

Bij deze indicator wordt nagegaan of de resultaten, zoals op gemeentelijk niveau afgesproken, ook daadwerkelijk behaald worden op de voor-/vroegschool.

criterium

- a) De resultaten zijn op deze locatie van voldoende niveau

G3 Verlengde kleuterperiode (alleen vroegschool)

Toelichting

Zie de notitie Analyse en waardering van opbrengsten (B. par. 4.1).

De inspectie kijkt naar het percentage leerlingen dat in de leerjaren 1 en 2 een verlengde kleuterperiode krijgt en naar het beleid dat de school voert ten aanzien van de overgang van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3. Van scholen mag worden verwacht dat zij argumenten hebben wanneer zij leerlingen een verlengde kleuterperiode geven. Dit speelt sterker als relatief veel (vuistregel: meer dan 12%) kinderen een verlengde kleuterperiode hebben.

Criteria

- a) Minder dan 12% van de kinderen heeft een verlengde kleuterperiode.
- b) Als meer dan 12% van de kinderen een verlengde kleuterperiode heeft kan de school een goede onderbouwing geven voor het hogere percentage.
- c) De school heeft een vastgelegd beleid t.a.v. het verlengen van de kleuterperiode.

Bijlage 3c. Wetsartikelen die betrekking hebben op indicatoren van het vve-kader

Wet op het Onderwijstoezicht, Artikel 15i. Uitoefening van het toezicht

1. De inspectie verricht het onderzoek, bedoeld in artikel 15h, eerste lid (kwaliteit voorscholen), aan de hand van de kwaliteitsvoorwaarden van de voorschoolse educatie in peuterspeelzalen en kindercentra, bedoeld in de bij of krachtens de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen vastgestelde bepalingen, te weten:
 - a. de basisvoorwaarden voor voorschoolse educatie,
 - b. het informeren van ouders en ouderbetrokkenheid,
 - c. de kwaliteit van de educatie,
 - d. ontwikkeling, zorg en begeleiding van de kinderen,
 - e. kwaliteitszorg,
 - f. de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschoolse educatie.
2. De inspectie rapporteert over de bevindingen van het toezicht aan de houder van een peuterspeelzaal of een kindercentrum en aan het college van burgemeester en wethouders.

WPO, artikel 167:

1. Burgemeester en wethouders voeren ten minste jaarlijks overleg en dragen zorg voor het maken van afspraken over:
 - a. met het oog op een zo groot mogelijke deelname van het aantal kinderen aan voorschoolse educatie:
 - 1°. het vaststellen welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking
 - 2°. de wijze waarop die kinderen worden toegeleid naar voorschoolse en vroegschoolse educatie en
 - 3°. de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie, en
 - b. resultaten van vroegschoolse educatie.
2. Burgemeester en wethouders voeren overleg en maken de afspraken, bedoeld in het eerste lid, met de volgende partijen:
 - a. voor het eerste lid, onderdeel a: met de bevoegde gezagsorganen van scholen en de houders van kindercentra of peuterspeelzalen als bedoeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen in de gemeente,
 - b. voor het eerste lid, onderdeel b: met de bevoegde gezagsorganen van scholen.Alle partijen werken mee aan de totstandkoming van de afspraken.
3. Een houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal verwerkt persoonsgegevens met als doel de bevordering van een goede doorstroom naar het basisonderwijs. De gegevens die een houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal verplicht overdraagt aan het bevoegd gezag van een basisschool over leerlingen die op de basisschool zijn ingeschreven, zijn het programma van voorschoolse educatie dat een leerling heeft gevolgd en de duur van het programma dat is gevolgd. Houders van kindercentra of peuterspeelzalen maken afspraken met de basisscholen binnen een gemeente over de wijze van gegevenslevering. De bewaartermijn voor de overgedragen gegevens is twee jaar nadat het kind het kindercentrum of peuterspeelzaal heeft verlaten.

Heeft betrekking op:

F3 De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht

G1 De resultaten worden gemeten conform de gemeentelijke afspraken

Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie

Artikel 2. Basisvoorwaarden voor omvang voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie omvat per week ten minste vier dagdelen van ten minste 2,5 uur of per week ten minste 10 uur aan activiteiten gericht op het stimuleren van de ontwikkelingsdomeinen, bedoeld in artikel 5.

Heeft betrekking op:

A4.1 De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een vve-programma op de voorschool.

Artikel 3. Basisvoorwaarden voor aantal beroepskrachten en groepsgrootte

1. De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het feitelijk aantal aanwezige kinderen in een groep waaraan voorschoolse educatie wordt aangeboden bedraagt ten minste één beroepskracht per acht kinderen.
2. Een groep kinderen waaraan voorschoolse educatie wordt aangeboden bestaat uit ten hoogste 16 feitelijk aanwezige kinderen.

Heeft betrekking op:

A2 De groepsgrootte voldoet aan de maximumeisen.

A3 Leidster-kind ratio ("dubbele bezetting" op de voor- en vroegschool).

Artikel 4. Basisvoorwaarden voor kwaliteit van beroepskrachten

1. De houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal waar voorschoolse educatie wordt aangeboden draagt er zorg voor dat de beroepskrachten voorschoolse educatie in het bezit zijn van:
 - a) een getuigschrift van met gunstig gevolg afgelegd examen van een bij ministeriële regeling aan te wijzen opleiding op ten minste het niveau, bedoeld in artikel 7.2.2., eerste lid, onderdeel c, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, specifiek gericht op het opdoen van pedagogische vaardigheden; of
 - b) een erkenning van beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties, verleend ten aanzien van de door hen te verrichten beroepswerkzaamheden.
2. Onderdeel van de beroepsopleiding waarvoor het getuigschrift, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, is behaald, vormt ten minste één module over het verzorgen van voorschoolse educatie.
3. Indien aan het tweede lid niet is voldaan bezit de beroepskracht voorschoolse educatie naast het getuigschrift, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, een bewijs dat met gunstig gevolg scholing is afgerond specifiek gericht op het vroegtijdig bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen of het werken met voor- en vroegschoolse educatieprogramma's.
4. De houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal waar voorschoolse educatie wordt aangeboden stelt jaarlijks een opleidingsplan op waarin tot uitdrukking komt op welke wijze de kennis van en de vaardigheden van de beroepskracht voorschoolse educatie in het vroegtijdig bestrijden van achterstanden door middel van voorschoolse educatie worden onderhouden.

5. Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van de beroepskracht voorschoolse educatie die:

- a) is geboren vóór 1 januari 1955;
- b) op 1 januari 2010 tenminste 15 jaar als beroepskracht als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen werkzaam was, en
- c) scholing voor voor- of vroegschoolse educatie heeft gevolgd die hoort bij een programma als bedoeld in artikel 5.

6. Indien in een groep waaraan voorschoolse educatie wordt aangeboden feitelijk meer dan acht kinderen aanwezig zijn, dan is ten minste één beroepskracht aanwezig die in het bezit is van een getuigschrift of erkenning als bedoeld in het eerste lid.

Heeft betrekking op:

A5.2 Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding).

A5.4 Alle beroepskrachten en leerkrachten zijn toereikend vve-geschoold.

A5.5 Er is een jaarlijks vve-opleidingsplan.

Artikel 5. Gebruik voorschools educatie-programma

Voor de voorschoolse educatie wordt een programma gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Heeft betrekking op:

C1.1 Een integraal vve-programma.